

Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst M. Van Rij

Briefnummer
23-122064

Onderwerp
Internetconsultatie wetsvoorstel Wet
werkelijk rendement box 3

Den Haag
23 oktober 2023

Telefoonnummer
+31703490422

E-Mail
strijker@vnoncw-mkb.nl

Geachte heer Van Rij,

Met belangstelling hebben VNO-NCW en MKB-Nederland kennisgenomen van het ter consultatie voorgelegde wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3. Door middel van deze brief maken wij gebruik van de mogelijkheid te reageren, waarbij ons commentaar niet is beperkt tot de conceptwetgeving maar ook wat breder kijkt naar de plek van box 3 in ons belastingstelsel en de internationale context. Alles overziend achten wij het voorstel evenwichtig en doet het recht aan verschillende reacties vanuit samenleving en politiek. We ondersteunen de ingeslagen weg van het voorstel. Wel zijn er enkele aandachtsgebieden en behoeven sommige zaken meer uitwerking en toelichting.

Al geruime tijd pleiten wij voor de herziening van box 3 dat sinds de wijzigingen van 2017 steeds meer onder druk is komen te staan. Het juridische getouwtrek en de daaruit volgende gerechtelijke uitspraken hebben niet alleen geleid tot het noodzakelijke rechtsherstel en overbruggingswetgeving. Ook het maatschappelijke draagvlak en daarmee de belastingmoraal hebben ernstig te leiden gehad onder het gevoel van onrechtvaardigheid dat uitgaat van het box 3 stelsel. Dat gevoel lijkt in de maatschappij tot op heden nog niet verdwenen, en de lopende procedures dreigen de wetgever opnieuw voor lastige keuzes te plaatsen. Het toont dat te lang is gewacht met het doorvoeren van de noodzakelijke veranderingen en dat de overstap naar een heffing op basis van gerealiseerd werkelijk rendement niet alleen onvermijdelijk is, maar ook zo spoedig mogelijk moet worden ingevoerd. Zelfs als dat betekent dat ten aanzien van box 3 moet worden afgestapt van de vooringevulde aangifte. Het recente verleden rond box 3 laat ook zien hoe belangrijk het (gevoel van) rechtvaardigheid en draagvlak is. Daarom is het belangrijk om opnieuw de balans te vinden tussen maatschappelijk draagvlak en rechtvaardigheid enerzijds en uitvoerbaarheid anderzijds.

De vormgeving van box 3 moet logisch zijn en passen in de systematiek van box 1 en 2 zodat arbitrage tussen boxen tot een minimum wordt beperkt. Ook daarom is de overgang naar gerealiseerd werkelijk rendement noodzakelijk. De huidige forfaitaire heffing leidt niet alleen tot rechtszaken maar ook tot de situatie waarbij vermogen zich een weg zoekt naar box 2 (en in mindere mate naar box 1) waar wel het gerealiseerde werkelijke rendement wordt belast. En niet alleen qua systematiek, maar ook qua effectieve druk en tariefstelling moet er evenwicht zijn tussen de boxen, waarbij rekening wordt gehouden met de economisch wetmatigheid van het verschil in belastingdruk tussen inkomen uit arbeid en inkomen uit vermogen. Wij achten het van belang dat arbitrage tussen box 3 en met name box 2 zoveel mogelijk wordt voorkomen. Met een belasting op werkelijk rendement en de juiste tariefstelling wordt box 3 weer de logische plek voor (passief) vermogen van ondernemers en particulieren en blijft box 2 bestemd voor vermogen dat actief onderneemt voor Nederland.

In het wetsvoorstel wordt gekozen voor een hybride systeem. Uitgangspunt is een Vermogensaanwasbelasting (VAB) voor spaargeld, courante aandelen/beleggingen en onderlinge vorderingen en schulden (inclusief op- en afwaarderingen). Er wordt een uitzondering voorgesteld voor niet-liquide vermogensbestanddelen zoals vastgoed en specifieke aandelen in familiebedrijven en start-ups/scale-ups. Hiervoor geldt straks Vermogenswinstbelasting (VWB), met een step-up naar de waarde bij overgang in 2027.

Wij onderschrijven de noodzaak om voor sommige vermogenstitels te kiezen voor VWB. Zeker ten aanzien van niet-liquide of lastig te waarderen vermogensbestanddelen. Het voorkomt liquiditeitsproblemen en juridische geschillen. Wel vragen wij ons af of de gekozen definitie van familiebedrijven adequaat is. Omdat juist in box 3 sprake is van aandeelhouders met geringe belangen zal het vrijwel onmogelijk zijn om samen met andere aandeelhouders tot en met de vierde graad te voldoen aan de eis van tenminste 50% van de zeggenschap. Ook de andere twee criteria lijken in de praktijk problematisch. Graag verwijzen wij in dit verband naar de reactie van Familiebedrijven Nederland. Wij adviseren hier verschillende varianten uit te werken (met voorbeelden).

Nog steeds kan box 2 aantrekkelijker zijn voor courante beleggingen en beurs aandelen, maar dat hangt sterk af van het rendement op aandelen en de vraag hoe actief de belegger is (het aantal transacties). Logisch zou zijn om bij alle aandelen die niet worden aangeleverd door ketenpartners aan te sluiten bij het uitzonderingsregime van VWB. Bij iedere keuze is het van belang dat de administratieve lasten voor de ketenpartners niet toenemen.

Wij ondersteunen de keuze om bij vastgoed aan te sluiten bij VWB. Natuurlijk vraagt dat wel extra werk van de belastingplichtigen en belastingdienst. Er zal immers gedurende de periode dat het vastgoed in bezit is van de belastingplichtige dienen te worden bijgehouden wat de kosten/investeringen zijn geweest. Wij menen dat het nadeel van de administratieve last opweegt tegen het voordeel van de keuze voor VWB. Terecht wordt in het voorstel aangegeven dat dit wellicht te ingewikkeld zal zijn voor de eenvoudige belegger met één recreatiewoning. Maar in plaats van een forfait voor iedere "eerste tweede woning", zouden wij adviseren om in kaart te brengen wat het betekent als je hier een keuzeregime introduceert. De belastingplichtige met vastgoed mag ervoor kiezen zijn eerste pand door middel van een forfait

te laten belasten op basis van de WOZ-waarde. Daarbij geldt dan wel de regel dat niet kan worden teruggekomen op een gemaakte keuze. Er is dan een eenmalige keuze waarbij “shoppen” tussen regimes naar gelang de meest gunstige fiscale behandeling wordt voorkomen. Met een dergelijke eenmalige keuzemogelijkheid wordt een mogelijk juridische onzekerheid (gelijkheidsbeginsel) ten aanzien van de “eerste tweede woning” ten opzichte van de “tweede of meerdere eigen woning” wellicht ook ondervangen.

Tot slot zou het goed zijn als in beeld wordt gebracht hoe het toekomstige box 3 stelsel zich internationaal verhoudt. Te hoge box 3 heffing al dan niet in combinatie met een systeem dat niet kan rekenen op maatschappelijk draagvlak kan leiden tot een ongewenste kapitaalvlucht. Het zou goed zijn die risico's in beeld te brengen.

Met vriendelijke groet,

G. Strijker